

ἤσαν κατόπιν πολλοὶ εὐπατρίδαι Ῥώσοι, ἀλλὰ καὶ οἱ ἡμῶν ὁμογενεῖς, καὶ ἄλλων ἔθνων διαφόρων ἐμποροὶ ἀποδίδοντες τὴν εὐγνωμοσύνην των Ῥωσσίαν, ὅπου εὐδαιμόνησαν.

Ἄυτοκράτωρ Παῦλος ἐνηγολήθη ἰδιαίτερος εἰς πρᾶσις ἰσχυρῶν ὄργανων τὴν ἐκπαίδευσιν ὅθεν σὺν ὑπὲρ αὐτῶν σχολεῖον εἰς τὴν Πετρούπολιν ὅπου τῶν γονέων ἐκράτουσιν εἰς τὰς οἰκίας τὰ παιδιὰ ἀφιλοῦν νὰ τὰ ἀνατρέψωσιν, ὡς ἐμελλον ν' ἀνακομῆσιν ἐντὸς τῶν δημοσίων καταστημάτων.

Ἡ δόξα τοῦ καθολικοῦ κανονισμοῦ καὶ τῆς διακομῆς τῶν τῆς παιδείας ἀπέκειτο εἰς τὸν αὐτισμὸν ἡγεμόνα Ἀλέξανδρον διότι αὐτὸς ἰνομοθέτησε νὰ ἰσχυρῶσιν ἀνὰ ἓν γυμνάσιον μὲν εἰς πάσας τὰς πρωτεύουσας τῶν νομῶν (1), σχολεῖα δὲ κατὰ πάσας τὰς ἐπαρχίας εἰς πᾶσαν δ' ἐκκλησίαν ἐνοριακὴν προστεθῆναι ἀνὰ ἓν ἑκάστην τῶν κοινῶν γραμμάτων ἔπειτα ἐτιμήθησαν οἱ ἰσχυροὶ τῆς παιδείας, ὥστε ὁ πρῶτανος τοῦ Παυλοῦ εἶχε τὰ δικαιώματα τῆς Ε'. τῆς Ζ', οἱ ἰσχυροὶ τῆς Ζ' οἱ δόκτορες τῆς Η', οἱ πρῶτανος τῆς Η' οἱ ὑποψήφιοι τῆς ΙΒ', οἱ δὲ μαθηταὶ τῆς ΙΔ'. Ὁ βασιλεὺς παρέδρου εἰς Σύλλογον τῶν συμβούλων τῆς Ἐπικρατικῆς ἐδίδου μετὰ προσηγορίας ἐξέτασιν εἰς πανεπιστήμιον. (2) Ἐδιδάσκοντο ἐνταῦθα μαθήματα καὶ ὑπὲρ μόνον τῶν ἐν ὑπηρεσίᾳ ἐπιτελούντων (3). Ὁ Ἀλέξανδρος σύστησεν ἐπιτελιστήρια (Δορπτόρ, Κιζάν, Χερκόβ, Μόσχας, Βαρσοβίας καὶ Πετρούπολεως), 204 γυμνάσια ἐπέκεινα τῶν 2000 κοινῶν σχολείων ἔβυσσας τοῦ ἰδιαίτερου ταμείου του πολλὰς καὶ ἀδρότητας ἵσχυρας εἰς τὴν τύπωσιν λαμπρῶν συγγραμμάτων, τῶν περιπλοῦ τοῦ Κρουζενστέροφ, καὶ τῆς ἱστορίας Ῥωσσίας τοῦ Καραμζίνη ἠγόρασε πολυτίμους βιβλίους, ὅσων τὴν ἀνατομικὴν τοῦ Loder, τὴν Ὀρχηστρικήν τοῦ Φόρστερ, τὸ ταμείον τῆς ποιητικῆς τῆς Ἐπιστολῆς, τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Humbolt τῶν δευτέρων μετεκάλεσε ἐκ τῆς Γαλλίας δύο Ἀσιανολόγους Langbe καὶ Charmoy διὰ τὴν Ἀρμενικὴν, Τουρκικὴν καὶ Ἀραβικὴν. Συγχρόνως δὲ σχεδὸν ἡ ἰσχυρία καὶ ἀλληλοδιαδόχως ἀνηγέρθησαν καὶ ἐδιδάσκοντο, ὅσων τὸ τῆς ὁδοποιεῖας (διευθυνόμενον ὑπ' αὐτοῦ).

Παραδίδονται δὲ αὐτοῖσι καθαρὰ καὶ ἐφημερίδα μαθηματικὴ, πειραματικὴ φυσικὴ, γεωγραφικὴ περιγραφικὴ καὶ ἱστορία, φιλοσοφία καὶ πολιτικὴ οἰκονομία, φυσικὴ ἱστορία, τεχνολογία καὶ ἱστορικὴ ἐπιστήμη, Λατινικὴ, Ἑλληνικὴ, Γερμανικὴ καὶ Ῥωσικὴ γλῶσσαι ἐτλ.

Ἄποια διαφορὰ πρὸς τὰς καθ' ἡμᾶς ἔξεις! καὶ τιμῶνται καὶ προάγονται πολλὰς οἱ ἀκαταμάχητοι μοχθηροί, ἀλλὰ πιστοὶ δὴθεν εἰς τὸ σύστημα τοῦ κόμματος θεωροῦμενοι καὶ ὡς τοιοῦτοι ἀποτιμῶμενοι εἰς τὸν ὑπερτάτον ἀρχοντα.

Διάταξ. 6 Αὐγ. 1809 De l' instruction publique en Russie.

Ἰσοματικῶν, τοὺς ὁποίους ἐπιμψεν αὐτὸς ὁ Ναπολεὼν πρὸς τὸν Αὐτοκρ. Ἀλέξανδρον), τὸ τῆς ναυπηγίας καὶ ἐμπορίας εἰς Ὀδησσὸν καὶ Ταϊγάνι, τὸ τῆς ἀγρονομίας καὶ δασονομίας καὶ ἄλλα, ἔγειναν δὲ δεκτοὶ εἰς τὴν κοινὴν ἐκπαίδευσιν καὶ οἱ Ἑβραῖοι.

Ἐναμιλλώμενοι κατὰ τοῦτο, προστατεύουσι τὴν παιδείαν καὶ ἰδιῶται πλοῦτοι ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἀρχόντων. Ὀὕτως ὁ πρίγγιψ Γλιούτκης ἔδωκεν 600,000 ρουβλίων πρὸς σύστασιν σχολείου ἐννεῶν, εἴτε κωφαλάλων ὁ κόμης Rodshorodsko ἔδωκεν ὑπὲρ σχολείου τινος 200,000 ρουβλίων.

Οἱ ἔμποροι ἐδείξαν καὶ αὐτοὶ ἀνάλογον ζῆλον π. χ. εἰς τὸν νομὸν τοῦ Σμολένσκου κατεβαλον 100,000 ρουβλίων διὰ τὴν σύστασιν ἐμπορικοῦ σχολείου. Ὁ ἔμπορος Fischer ἐκ Πίργας προσήνεγκε 10 000 ρουβλίων πρὸς σύστασιν ὄργανοτροφείου ὁ Major Chljustin ὁ Bergsknikow ἀπέτρωσαν τὰς γαίας καὶ ὄλων τῶν τὸν πλοῦτον εἰς φιλανθρωπικὰ καταστήματα, ἄλλοι δὲ εἰς δασονομικὰ σχολεῖα, ἢ νοσοκομεία . . .

Τοῦτους καὶ τοὺς τοιοῦτους μιμούμενοι καὶ οἱ μεταξὺ τῶν Ῥώσων ζήσαντες καὶ ἀποθανόντες ὁμογενεῖς ἡμῶν Α. Βαρδάνης καὶ ὁ ἐκτελεστής τῆς διαθήκης του Ἰ. Πόζος ἐζήτησαν νὰ συστηθῆσιν, ἢ ναυτικὸν σχολεῖον εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅθεν ἡ προσηγορὰ τοῦ μὲν πρώτου ἀνέβαινεν εἰς 1,500,000 δραχ. πρὸ πέντε ἐτῶν, δὲ τοῦ δευτέρου εἰς 13—140,000 Ἀλλὰ καὶ πρὸ τῶν αἰμνήσων τούτων ἀνδρῶν οἱ Καπλάναι καὶ Ζωσιμάδαί, Ῥωσσίζοντες καὶ αὐτοὶ, δὲ ἐπαυσαν παντοιοτρόπως νὰ ἐργασθῶσιν τὸ ἔθνος των ὁ τελευταῖος μάλιστα τούτων ἀδελφὸς προσήνεγκε καὶ κιβώτιον πλήρες ἀρχαίων καὶ νεωτέρων κειμηλίων μεγάλῃς ἀξίας, τὰ ὁποῖα μένουσιν εἰς τὴν (νομιζομένην) κατορωρυγμένα εἰς τοὺς σκοτεινοὺς τοῦ ὑπουργείου τῆς οἰκονομίας κευθῶνας. Ἀλλὰ καὶ οἱ Ριζάριδες καὶ οἱ Χ. Κώσταί καὶ τοιοῦτοι ἄλλοι εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ἔμαθον καὶ ἐτελειοποίησαν τὸν γενναῖον καὶ πλουσιόδορον ὑπὲρ τῆς πατρίδος ζῆλον, ὥστε τοσοῦτον αὐτὴν ἐπιλοτιμήθησαν νὰ εὐεργετήσωσιν.

Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ νῦν τοσοῦτον εὐτυχῶς καὶ ἐνδόξως μοναρχοῦντος αὐτοκράτορος Νικολάου ἡ πρόδοξος ἤρξε τε τοσοῦτον, ὥστε ἐκρίθη ἀναγκαῖον νὰ παρεμβληθῶσιν καὶ τινὰ προσκόμματα, καθὼς τοῦτο ἐγένεον εἰς τὴν Γερμανίαν τὴν Πρωσσίαν καὶ τὴν Γαλλίαν αὐτὴν ἀπό τινων ἐτῶν ἀναλογόν τι πράττομεν διὰ τῆς τροχοπέδης, βταν ἡ ἄμαξα φέρηται εἰς ὀλισθηροὺς καὶ κατάντες τόπους.

Διάστημα κατὰ τὸν νῦν καὶ κατὰ τὰς γενώσεις ἀνήρ, ὁ Κ. Οὐβάρωφ, πρόεδρος τῆς ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, τὸν ὁποῖον ὁ ἀρχηγος κατὰ πάντα αὐτοκράτωρ ἐπίστησεν εἰς τὴν παιδείαν, ἐδικαίωσεν ἐντεῶς τοῦ μονάρχου τὰς προσδοκίας, μεταρρυθμίζων καὶ συμβιβάζων αὐτὴν μετὰ τὴν ὑπάρχουσαν ἀληθῆ ἀνάγκην καὶ τὰ πολιτικὰ συμφέροντα.

Ἰδοὺ καὶ τινες ἀριθμοί, ἐξ ὧν δύναται τις νὰ συμπεράνη τὸ μέλλον τῆς Ῥωσσίας ἐπειδὴ κατὰ τινὰ ἀσιατικὴν παροιμίαν ὁ δέξονος καὶ διὰ τρυμαλιᾶς βαφίδος δύναται νὰ κατοπτρεύσῃ τὴν Ἰνδίαν.

Κατὰ τὸ 1884 ὑπῆρχον εἰς τὴν Ῥωσσίαν 499 σχολεῖα, ὅπου ἐδιδάσκοντο 33,481 μαθηταί.